

[Accueil](#)[Revenir à l'accueil](#)[Collection Boite_023 | Notes de la fin de sa vie pour ses derniers livres.](#)[Collection Boite_023-9-chem | Plutarque. Item](#)*>*[Conjugalia praecepta](#)**[.Épouse-maîtresse](#)

Conjugalia praecepta.Épouse-maîtresse

Auteur : Foucault, Michel

Présentation de la fiche

Coteb023_f0413

SourceBoite_023-9-chem | Plutarque.

LangueFrançais

TypeFicheLecture

RelationNumérisation d'un manuscrit original consultable à la BnF, département des Manuscrits, cote NAF 28730

Références éditoriales

Éditeuréquipe FFL (projet ANR *Fiches de lecture de Michel Foucault*) ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle).

Droits

- Image : Avec l'autorisation des ayants droit de Michel Foucault. Tous droits réservés pour la réutilisation des images.
- Notice : équipe FFL ; projet EMAN (Thalim, CNRS-ENS-Sorbonne nouvelle). Licence Creative Commons Attribution - Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR).

Notice créée par [équipe FFL](#) Notice créée le 19/03/2021 Dernière modification le 23/04/2021

τοὺς δὲ καλούς, μὴ καταισχύνειν τῇ κακίᾳ τὸ εῖδός. Καλὸν οὖν καὶ τὴν οἰκοδέσποιναν, δταν ἐν ταῖς γερσίν ἔχη τὸ ἔσοπτρον, αὐτὴν ἐν ἑαυτῇ διαλαλεῖν, τὴν μὲν αἰσχρὰν, Τί οὖν, ἀν μὴ σώφρων γένωμαι; τὴν δὲ καλήν, Τί οὖν, ἀν σώφρων γένωμαι; τῇ γάρ αἰσχρᾷ σεμνόν, εἰ φιλεῖται διὰ τὸ θῆσος [αὐλοῖς] ἡ τὸ καλόν.

28. Ταῖς Λυσανδρίοις θυγατράσιν δ τύραννος δ Σικελικὸς ιμάτια καὶ πλόκια τῶν πολυτελῶν ἔπειταιν δ δὲ Λυσανδρὸς οὐκ Ἐλαθεν, εἰπόν. Ταῦτα τὰ κόσμια καταισχύνει μου μᾶλλον ἢ κοσμήσει τὰς θυγατέρας. Πρότερος δὲ Λυσανδρού Σοφοκλῆς τοῦτο εἶπεν·

Οὐ κόσμος, οὐκ, ὃ τλῆμον, ἀλλ' ἀκοσμία φαίνοιτ' ἀν εἶναι, σῶν τε μαργότης φρενῶν.

Κόσμος γάρ εστιν, ὡς Ἐλεγε Κράτης, τὸ κοσμοῦ κοσμεῖ δὲ τὸ κοσμιωτέραν γυναικά ποιοῦν· ποιεῖ δὲ ταύτην οὐ χρυσόν, οὔτε σμάραγδος, οὔτε κόκκος, ἀλλ' δσα σεμνότητος, εὐτάξιας, αἰδοῦς ἐμφασιν περιτίθησι.

27. Οἱ τῇ γαμηλίῳ θύνοντες Ἡρά τὴν χολὴν οὐ συγκαθαγίζουσι τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς, ἀλλ' ἔξελόντες ἔριψαν πορὰ τὸν βωμὸν αἰνιττομένου τοῦ νομοθέτου, τὸ μηδέποτε δεῖν χολὴν μηδὲ δργὴν γάμῳ παρεῖναι. Δεῖ γάρ εἶναι τῆς οἰκοδέσποινης, ὥσπερ οἴνου, τὸ αὐτηρὸν ὀφελιμον καὶ ήδη, μὴ πικρὸν, ὥσπερ ἀλόης, μηδὲ φαρμακῶδες.

28. Ο Πλάτων τῷ Ξενοκράτει βαρυτέρῳ τὸ θῆσον οντι, τάλλα δὲ καλῷ καγαλῷ, παρεκελεύετο θύνειν ταῖς Χάρισιν. Οἵματα δὴ καὶ τῇ σώφρονι μάλιστα δεῖν πρὸς τὸν * ἄνδρα χαρίτων, ἵνα ὡς Ἐλεγε Μητρόδωρος, ἡδεῖς συνοικῆ, καὶ μὴ δργηζομένη, στι σωφρονεῖ. Δεῖ γάρ μήτε τὴν εὐτελῆ, καθαριότητος ἀμελεῖν, μήτε τὴν φιλανδρὸν, φιλορροσύνης ποιεῖ γάρ η γαλεπότης ἀγῆτη τὴν εὐτάξιαν τῆς γυναικὸς, ὥσπερ ἡ ῥυπαρία τὴν ἀφειταιν.

29. Η φοιουμένη γελάσαι πρὸς τὸν ἄνδρα καὶ πρᾶξαι τι, ἵνα μὴ φανῆ θρασεῖα καὶ ἀκλαστος, οὐδὲν διαφέρει τῆς, ἵνα μὴ δοκῇ μαρτίεσθαι τὴν κεφαλὴν, μηδὲ ἀλειφουμένης, καὶ, ἵνα μὴ φυσοῦσθαι τὸ πρόσωπον, μηδὲ νιπτομένης. Ορῶμεν δὲ καὶ ποιητὰς καὶ ἡγετὰς, θέσι φεύγουσι τὸ περὶ τὴν λέξιν δγλικὸν καὶ ἀνελεύθερον καὶ κακόζηλον, τοῖς πράγμασι καὶ ταῖς οἰκονομίαις καὶ τοῖς ἥθεσι ἄγειν καὶ κινεῖν τὸν ἀκρωτῆν φιλοτεχνούντας. Διὸ δεῖ καὶ τὴν οἰκοδέσποιναν πᾶν τὸ περιτόν καὶ ἔταιρικὸν καὶ πανηγυρικὸν, εῦ ποιοῦσαν, φεύγειν καὶ παραιτεῖσθαι μᾶλλον δὲ φιλοτεχνεῖν τὰς ἡθικὰς καὶ βιωτικὰς γάρισι πρὸς τὸν ἄνδρα, τῷ καλῷ μερὶ ἡδονῆς συνεθίζουσαν αὐτόν. Άν δὲ ἄρα φύσει τις αὐτηρὸς καὶ ἄκρατος γένηται, καὶ ἀνήδυντος, εὐγνωμονεῖν δεῖ τὸν ἄνδρα· καὶ καθάπερ δ Φωκίων, τοῦ Ἀντιπάτρου πρᾶξιν αὐτῷ προστάττοντος οὐ καλὴν οὐδὲ πρέπουσαν, εἶπεν, Οὐ δύναται μοι καὶ φιλιῷ γρῆσθαι καὶ κολακούσθαι λογίζεσθαι περὶ τῆς οὐρανούς καὶ αὐτηρᾶς γυναικὸς, Οὐ δύναμαι τῇ αὐτῇ καὶ ὡς γαμετῇ καὶ ὡς ἔταιρᾳ συνεῖναι.

rum virtute corrigere : formosos, adhibere diligentiam ne pulchritudinem pravitate morum contaminent. Sic matrona etiam, in manibus speculum ubi erit, sic secum loquatur, deformis si est : Quid esset, si deforet pudicitia? sin elegante forma : Quanti siam, si accedat pudicitia? majus enim decus assert deformi amor moribus conciliatus probis, quam si ob pulchritudinem diligetur.

XVI. Lysander, cum Siciliæ tyrannus filiabus ejus vestes cinnicosque pretiosas mitteret, dona ista repudiavit : quod diceret hoc ornatu filias suas dedecoratum potius quam ornatum iri. Sed prior Lysandro id docuit his versibus Sophocles :

Non hæc ornatus, sed deformitas, tuæ
mentis, miser, putabunturque insania.

Ornatus enim, ut dicebat Crates, est id quod ornat : præstant autem hoc ea quæ decentiorem faciunt mulierem : non autem id aurum potest, aut smaragdus aut coccina tintacula, sed quea gravitate, modestia, ac reverencia informant.

XVII. Qui Junoni nuptiali seu pronubæ sacrificant, ii fel non cum reliqua consciunt victimam, sed exemptum apud altare abjiciunt : quo instituto legis auctor obsecne significavit, coniugio nunquam debere bilem iramque interesse : nam matrisfamilias austeraitem esse oportet, ut et vini, utilium suavitateque conditam, non aloes in morem acerbam, et quæ medicamenta instar ingrata sit.

XVIII. Xenocrate Plato, virum bonum et honestum alioqui, sed moribus aliquanto severioribus, horatus est ut Gratii sacrificaret : existimo autem pudicæ mulieri apprime apud virum gratii opus esse, ut quod aiebat Metrodorus, suaviter nec, quia casta est, ideo irata, cum eo vitam degat. Nam neque mundities frugali, neque blanditiæ ei quæ maritum diligit, negligenda sunt : cum morositas insuavem reddat modestiam, itemque sordes simplicitatem.

XIX. Quæ arridere viro metuit, aut aliquid aliud id genus facere, ne videatur proterva et audax, nihil ab ea distat, quæ ut non videatur unguento caput habere delibutum, etiam oleo abstineat : et ne fucare faciem putetur, ne lavet quidem eam. Videmus vero poetas atque oratores, qui genus loquendi plebeium, illiberale, ac male affectatum vitant, rebus ipsis et earum dispositione ac sententiis artificiosa industria comparatis delectare ac movere auditores : ita sane matrone etiam recte faciet, si omnia supervacanea, mere-tricia, et ad pompam pertinentia fugiat atque repudiet : in eoque operam ponat, ut moralibus et ad usum vitæ pertinentibus officiis maritum demereatur, pulchritudinique vitæ cum voluptate conjunctæ eum assuefaciat. Si qua tamen natura est austera, nihilque jucundi admixtum habet ingenio, neque usu vitæ suavior reddit potest, æquo animo id ferre maritum decet : et sicut Phocion Antipatro respondit, parum honestam a se rem petenti, Non potes me et amico uti et adulatore; ita judicare de pudica et austera matrona, Non posse cum eadem se et ut uxore et ut scorto vivere.

BnF
MSS

I
EMAN - M.W

